

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКЕ СТУДИЈЕ

БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

школска 2016/2017.

**ГОДИНЕ
СТУДИЈА**

1

Здравствена специјализација:

БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

Двосеместрална настава у оквиру специјалистичких студија траје укупно 300 часова активне наставе.

НАСТАВНИЦИ:

РБ	Име и презиме	Email адреса	звање
1.	Мирјана Јовановић	drminjaj@yahoo.com	Ванредни професор
2.	Горан Мијаиловић	goran.sm@gmail.com	Редовни професор
3.	Драгана Игњатовић Ристић	draganaristic4@gmail.com	Редовни професор
4.	Александра Дицков	dickovlela@gmail.com	Редовни професор
5.	Михајло Јаковљевић	jakovljevicm@medf.kg.ac.rs	Ванредни професор
6.	Жељко Мијаиловић	drmijailovic70@gmail.com	Ванредни професор
7.	Славица Вучинић	zarkovuc@eunet.rs	Редовни професор
8.	Владимир Јањић	vladadok@yahoo.com	Доцент
9.	Милица Боровчанин	milicaborovcanin@yahoo.com	Доцент
10.	Бранимир Радмановић	biokg2005@yahoo.com	Асистент

СТРУКТУРА ПРЕДМЕТА:

МОДУЛ	часова	предавања	наставник
А. Теоријске основе болести зависности	10	10	Проф др Мирјана Јовановић Доц др Милица Боровчанин
Б. Зависност од алкохола	15	15	Проф др Мирјана Јовановић Проф др Горан Михајловић Проф др Драгана Игњатовић Ристић
В. Зависност од дрога	15	15	Проф др Мирјана Јовановић Проф др Александра Дицков Проф др Славица Вучинић
Г. Зависност од дувана	10	10	Проф др Мирјана Јовановић
Д. Други облици зависности-нехемијске зависности	10	10	Доц др Владимир Јањић Доц др Милица Боровчанин
Ђ. Терапија зависности од алкохола	15	15	Проф др Мирјана Јовановић Проф др Горан Михајловић Проф др Драгана Игњатовић Ристић
Е. Терапија зависности од ПАС	15	15	Проф др Мирјана Јовановић Проф др Александра Дицков
Ж. Терапија зависности од дувана	10	10	Проф др Мирјана Јовановић
З.Терапија других облика зависности	10	10	Доц др Владимир Јањић Доц др Милица Боровчанин
И.Превенција болести зависности	10	10	Проф др Александра Дицков Проф. др Жељко Мијаиловић Доц др Милица Боровчанин Асс др Бранимир Радмановић
Ј.Ресоцијализација и реинтеграција лечених зависника	10	10	Проф др Драгана Игњатовић Ристић Асс др Бранимир Радмановић
К.Друштво, судски, фармакоекономски и други проблеми злоупотребе дрога и зависност	10	10	Проф др Михајло Јаковљевић Проф др Драгана Игњатовић Ристић Проф др Славица Вучинић
Л.Научно-истраживачки рад у проблемима зависности	10	10	Проф др Мирјана Јовановић Проф др Михајло Јаковљевић
Σ	150	150	300

ЛИТЕРАТУРА:

НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
<i>Essential Psychopharmacology</i>	Stephen M.Stahl	Cambridge,2014.
<i>American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fourth Edition. Text Revision (DSM-V-TR)</i>	Група аутора	APA: Washington, DC, 2013
EMCDDA. The state of drugs problem in Europe. Annual Report ,2013,2014,2015.	Група аутора	EMCDDA
АДИКТОЛОГИЈА-неуробиолошки оквир,2016	А.Дицков, М.Јовановић	Факултет медицинских наука,Крагујевац, 2016.
Анатомија адикције	М.Јовановић	Медицински факултет, Крагујевац, 2005
Медицинска економија са фармакоекономијом	М.Јаковљевић	Факултет медицинских наука,Крагујевац,2014
Психијатрија	С.Ђукић Дејановић	Медицински факултет, Крагујевац, 2010

*Изводи предавања биће доступни на званичној интернет страници Факултета медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу

<p>Намена и циљ уже специјализације Болести зависности у трајању од 12 месеци:</p>	<p>У току теоријске и практичне наставе, проширују се знања и вештине лекара специјалиста психијатрије које се односе на епидемиологију, етиологију, превенцију, генетску основу, фармакологију и неуробиологију најважнијих психоактивних супстанци. Посебан акценат биће стављен на глобалну и националну политику у области дрога, епидемиолошке и фармакоекономске аспекте.</p> <p>Како ова ужа специјализација подразумева детаљно упознавање са специфичним типовима психоактивних супстанци, приближиће психијатрима специфичне клиничке синдроме повезане са одређеним врстама дрога, али и дуалне поремећаје.</p> <p>Сваки лекар на ужој специјализацији савладаће вештине дијагностиковања и третмана специфичних група пацијената у контексту адиктологије и широког професионалног и правног оквира.</p>
<p>Ужи специјалистички стаж</p>	<p>Лекару на ужој специјализацији се при упису уже специјализације из Болести зависности одређује ментор, који кандидата прати током читавог субспецијалистичког стажа.</p> <p>Стаж уже специјализације се сматра обављеним када кандидат прође кроз све видове теоријске и практичне наставе, положи усмени испит и савлада вештине које су предвиђене програмом уже специјализације.</p>
<p>Начин провере знања током наставе из уже специјализације</p>	<p>После одслушане теоријске наставе лекар на ужој специјализацији је обавезан да положи: колоквијум из Болести зависности (тест). усмени испит из Болести зависности усмено одбрани ужи специјалистички рад</p>
<p>У индекс лекара на ужој специјализацији уписују се:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. подаци о одслушаној настави, 2. подаци о положеном тесту (бројчана оцена- одличан/ врло добар/ добар), 3. подаци о положеном усменом испиту-одбрањеном раду 4. подаци о савладаним вештинама (описна оцена- савладао у потпуности / делимично савладао).
<p>Испит уже специјализације састоји се од:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. елиминационог теста, 2. практичног испита из уже специјализације, 3. усменог испита из уже специјализације, 4. одбране рада из уже специјализације

ЗНАЊЕ КОЈЕ СПЕЦИЈАЛИЗАНТ МОРА ДА САВЛАДА У ТОКУ УЖЕ

СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ ИЗ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

А	1.Теоријске основе болести зависности 2. Дефинисање појма зависности,класификација болести зависности. 3. Епидемиолошки метод у проучавању болести зависности. 4. Биолошке основе зависности(фармакологија и неурофизиологија дрога),утицај дрога на неуротрансмисију,механизми жудње за супстанцом,механизми награђивања. 5. Етиологија болести зависности. 6. Генетика болести зависности. 7. Психолошке основе зависности 8. Социокултурне основе зависности. 9. Могућности лечења и рехабилитације зависника у заједници (на заједници базиран модел).
Б	2.Зависност од алкохола: 10. Епидемиолошки аспекти и фактори одржавања алкохолизма. 11. Дефиниција и класификација алкохолизма. 12. Типологија алкохолизма. 13. Фазе у развоју алкохолизма. 14. Физиолошки и метаболички аспекти деловања алкохола. 15. Дијагноза злоупотребе и зависности од алкохола (дијагностички критеријуми). 16. Последице алкохолизма(здравствене,породичне,професионалне, социјалне). 17. Рецидив код алкохоличара. 18. Фактори ризика за рецидив код алкохоличара. 19. Утицај стреса и животних криза на развој алкохолизма
В	3.Зависност од дрога: 20. Дефиниција и класификација употребе и злоупотребе психоактивних супстанци. 21. Класе супстанци. 22. Нови трендови употребе супстанци– синтетичке дроге. 23. Класификација синтетичких дрога. 24. Биолошки, психолошки и социјални фактори ризика за развој Зависности од дрога. 25. Зависности од дрога код деце и младих 26. Последице зависности од психоактивних супстанци. 27. Коморбидитет болести зависности. 28. ХИВ, АИДС,ТБЦ,ХЦВ и болести зависности.
Г	4.Зависност од дувана 1. Епидемиологија. 2. Фактори који утичу на пушење. 3. Биолошке основе и механизми деловања никотина. 4. Последице пушења.
Д	5.Други облици зависности-нехемијске зависности 1. Коцкање. 2. Зависност од интернета. 3. Злоупотреба хране (гојазност). 4. Адиктивна понашања и трагање за сензацијама.

Б	<p>6.Терапија зависности од алкохола</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Савремени терапијски приступ алкохолизму 2. Специфичности мотивационог поступка у алкохолизму. 3. Први интервју са алкохоличарем. 4. Диспанзерски (амбулантни рад) са алкохоличарем 5. Клиничко(болничко) лечење алкохоличара. 6. Дневна болница у третману алкохоличара 7. Системска породична терапија алкохолизма. 8. Фармакотерапија алкохолизма (акутна интоксикација, Апстиненцијални синдром, делиријум тременс). 9. Специфични терапијски приступи појединим субгрупама алкохоличара(млади, жене, стари, јавне личности, комбиноване токсикоманије). 10. Инструменти у дијагностици болести зависности (скеле и упитници). 11. Анонимност у лечењу алкохоличара– етички, терапијски и социјални аспекти. 12. Социотерапијски приступ у лечењу (клубови лечених алкохоличара). 13. Превенција рецидива. 14. Трајање терапијског процеса.
Е.	<p>7.Терапија зависности од ПАС</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Ране мере у експерименталној употреби дрога (саветодавни рад, млади, породице, школа) 2. Први интервју и мотивациони поступак (зависник и породица) 3. Фармакотерапијски приступ у лечењу зависника од дрога. 4. Терапија акутне интоксикације, апстиненцијалне кризе и овердозе. 5. Детекција супстанци у урину и другим телесним узорцима. 6. Специфичности терапије зависника од појединих класа супстанци. 7. Ослонци у лечењу болести зависности (пацијент, фармакотерапија, Породична и социјална мрежа, стручни тим). 8. Психотерапија болести зависности (психодинамски приступ, индивидуална и групна психотерапија, породична терапија, психодрама, превенција рецидива као психотерапијски приступ). 9. Организација здравствене и социјалне заштите зависника од ПАС. 10. Програми редукције штете
Ж	<p>8.Терапија зависности од дувана:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дијагноза и процена степена зависности од никотина. 2. Методе и фазе у лечењу никотинизма. 3. Фармакотерапија никотинизма.
З	<p>9.Терапија других облика зависности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коцкање-терпијски приступ 2. Третман зависности од интернета. 3. Злоупотреба хране (гојазност)-третман 4. Адиктивна понашања и трагање за сензацијама-могућности третмана

И	<p>10.Превенција болести зависности:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Програми превенције базирани на активностима у заједници. <ol style="list-style-type: none"> а. Превентивни програми у школама. б. Приступи базирани на давању информација. ц. Приступи базирани на измени система вредности и стицању нових вештина. д. Приступи базирани на пружању отпора ,утицају групе вршњака. е. Приступи базирани на тражењу алтернатива. ф. Приступи који се ослањају на утицају вршњака,идола, лидера. 2. Програми Засновани на унапређењу здравља 3. Принципи превенције болести зависности у заједници. <ol style="list-style-type: none"> а. Групације становништва које се обухватају програмом превенције б. Предуслови за успешну реализацију програма превенције. 4. Организација спровођења програма превенције. <ol style="list-style-type: none"> а. Носиоци програма превенције б. Оперативни план превенције. 5. Програми превенције болести зависности кроз едукацију. <ol style="list-style-type: none"> а. Едукација едукатора б. Едукација здравствених радника ц. Едукацијампредставника свих друштвених структура у локалној заједници,у популацији.
Ј	<p>11.Ресоцијализација и реинтеграција лечених зависника:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основни принципи ресоцијализације и реинтеграције Лечених зависника. 2. Организација служби социјалног рада. 3. Организација педагошког рада. 4. Принципи организовања специфичних установа у реинтеграционом процесу (комуне). 5. Организација невладиних организација у борби против злоупотребе хемијских средстава. 6. Организовање грађана у локалној заједници. 7. Могућности запошљавања лечених зависника. 8. Алтернативни модели лечења.
К	<p>12.Друштво,судски,фармакоекономски и други проблеми злоупотребе дрога и зависности</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Криминалитет и дрога. 2. Економски аспекти употребе дрога 3. Службе јавне безбедности и зависности. 4. Саобраћајни трауматизам и употреба дрога. 5. Форензички значај зависности.
Л	<p>13.Научно-истраживачки рад у проблемима зависности</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Епидемиолошка истраживања болести зависности. 2.Фармакоекономска истраживања у болестима за 3. Истраживања коморбидитета болести зависности. 4. Истраживања зависности на анималном моделу. 5.Истраживања нових видова зависности.

СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ ИЗ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

бр	ВЕШТИНЕ	посматра	изводи
1.	Успостављање контакта са зависником, породицом и околином.	√	√
2	Техника првог интервјуа са зависником и породицом.	√	√
3	Вештину мотивисања зависника, породице и околине.	√	√
4	Дијагностика зависности.	√	√
5	Дијагностика у оквиру дуалних дијагноза	√	√
6	Специфичности терапијског приступа.	√	
7	Принципи медикаментозне терапије: интоксикација, Апстиненцијални синдром, овердозе	√	√
8	Психотерапија болести зависности.	√	
9	Организација превентивног рада и укључивање у тимски рад.	√	√
10	Организација реинтеграције зависника у породичну и социјалну мрежу	√	
11	Стицање вештине у организацији превенције у заједници (рад на терену у циљу организације превентивних активности у локалној заједници).	√	
12	Рад са резистентним зависницима.	√	√
13	Организација болничког и ванболничког третмана зависника.	√	
14	Саветодавне вештине у раду са младима под ризиком	√	√
15	Интегративни рад у болестима зависности (сарадња установа у друштвеном, приватном и невладином сектору, области превенције, лечења, рехабилитације, едукације и истраживања болести зависности).	√	

УСТАНОВЕ У КОЈИМА СЕ СПРОВОДИ ПРОГРАМ УЖЕ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈЕ

ИЗ БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

Институција	Садржај	Потребно време
Факултет медицинских наука	Теоретски део	Први семестар/150 часова
Клиника за психијатрију КЦ "Крагујевац" - Одељење за болести зависности	Практични део	Други семестар/130 часова
Окружни затвор у Крагујевцу	Практични део	Други семестар/20

	предавачи	Број часова
Теоретски део	Проф др Мирјана Јовановић Проф др Горан Михајловић Проф др Александра Дицков Проф др Михајло Јаковљевић Проф др Жељко Мијаиловић Проф др Славица Вучинић Проф др Драгана Игњатовић Ристић Доц др Владимир Јањић Доц др Милица Боровчанин Асс.др Бранимир Радмановић	150
Практични део	Руководилац практичне наставе и ментор: Проф др Мирјана Јовановић	150

Трајање уже специјализације: 12 месеци

Улоге и обавезе кандидата:

- Узимање упута за кружење у Служби за субспецијалистичке студије
- Присуство теоријској настави на програму уже специјализације из области болести зависности
- Практична настава / практични рад према предвиђеном програму
- Израда семинарских радова, полагање колоквијума
- Полагање завршног испита из уже специјализације болести зависности
- Израда и одбрана завршног рада из уже специјализације из болести зависности

Улоге и обавезе ментора:

- Усмеравање кандидата током теоријске и практичне наставе, организација консултативне наставе
- Процена стечених теоријских и практичних знања, провера стручних вештина кроз колоквијуме, тестове, оцењивање семинарских радова
- Стручна помоћ око одабира теме и израде завршног рада из уже специјализације

Тематске јединице ће бити распоређене у 13 области које ће кандидат полагати кроз 2 колоквијума. Услов за полагање колоквијума биће претходно положен тест сачињен од 20 питања из области предвиђених за колоквијум и семинарски рад из једне од области.

Практична настава – 12 месеци

Практична настава биће организована током 12 месеци и обухватиће 6 обавезних подручја рада и следеће вештине:

Област рада	Трајање	Вештине
Амбулантни рад Клиника за психијатрију	1,5 месец	Клиничко-амбулантни рад – О, И
Одељење полуинтензивне неге Клиника за психијатрију	2 месеца	Ургентна стања у психијатрији- О, И интоксикације, предозирања, апстиненцијални синдроми
Одељење за болести зависности Клиника за психијатрију	4 месеца	Програми супституције- О, И, У Лешова типологија-О,И,У Клиничко-одељенски рад – О, И Примена биолошке терапије – О, И, У Збрињавање компликација примењене биолошке терапије – О, И, У Едукација болесника - О, И Научно-истраживачки рад – О, И, У Епидемиолошко-клиничка истраживања – О, И, У
Одељење за психотичне поремећаје	2 месеца	Клиничко-одељенски рад –дуални поремећаји, О, И Примена биолошке терапије – О, И, У Збрињавање компликација примењене биолошке терапије – О, И, У Едукација болесника - О, И Научно-истраживачки рад – О, И, У Епидемиолошко-клиничка истраживања – О, И, У
Одељење за афективне поремећаје	2 месеца	Клиничко-одељенски рад –дуални поремећаји, О, И Неинвазивне и инвазивне дијагностичке процедуре – О, И Збрињавање компликација биопсије јетре – О, И, У Едукација болесника - О, И Научно-истраживачки рад – О, И, У Епидемиолошко-клиничка истраживања – О, И, У
Окружни затвор у Крагујевцу*	2 недеље	Превентивни програми-О,И Проблеми коморбидитета-О,И,У Примена биолошке терапије – О, И, У Збрињавање нежељених реакција насталих због примене биолошке терапије – О, И, У Едукација болесника - О, И

О – организује, И – изводи, У – упознаје

*Вештине из области рада означених звездицом стичу се ван клинике за психијатрију

Кандидат је у обавези да за сваку област рада коју прође добије потписе као доказ да је практична настава из одређене области изведена. Кандидат може добити потпис од наставника уже специјализације из болести зависности уколико је испунио најмање 80% обавеза из одређене области рада:

1. Амбулантни рад – Проф др Мирјана Јовановић
2. Одељење за полуинтензивну негу– Проф др Драгана Игњатовић Ристић
3. Одељење за болести зависности– Проф др Мирјана Јовановић
4. Одељење за психотичне поремећаје – Доц. др Владимир Јањић
5. Одељење за афективне поремећаје – Проф др Горан Михајловић
6. Окружни затвор у Крагујевцу – Проф др Мирјана Јовановић

НАЧИН ПОЛАГАЊА СУБСПЕЦИЈАЛИСТИЧКОГ ИСПИТА:

I. Услов за полагање завршног дела испита из уже специјализације гастроентерохепатологије су претходно положена 2 колоквијума. Пре усменог дела сваког колоквијума кандидат полаже тест провере знања од 20 питања из поменутих области, брани семинарски рад из једне од области обухваћених колоквијумом. Кандидат је положио тест уколико је освојио више од 60% поена или минимум 12 поена. Услов за полагање усменог дела колоквијума је претходно положен тест. Усмени део колоквијума се састоји из 4 питања из области колоквијума која се извлаче пред почетак полагања колоквијума и то из сваке области по једно питање. Колоквијуми се полагају комисијски, свака комисија има 3 члана од којих је један председник комисије/испитивач који доноси закључну оцену.

II. Комисије за полагање испита:

III. Комисија за полагање Ужег специјалистичког испита из болести зависности:

1. **проф. др Мирјана Јовановић**, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Психијатрија, председник
2. **проф. др Горан Михајловић**, редовни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Психијатрија, члан
3. **проф. др Александра Дицков**, ванредни професор Фармацеутског факултета Универзитета у Новом Саду за ужу научну област Психијатрија, члан

Резервни члан:

1. **проф. др Драгана Игњатовић Ристић**, ванредни професор Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Психијатрија.

Специјалистички испит и колоквијуми се пријављују у постдипломској служби на Факултету од 25. до 30. у месецу за следећи месец у коме се планира полагање испита до 10. у месецу.

IV. Субспецијалистички испит из уже специјализације болести зависности се састоји из три дела: **теста, практичног и усменог дела испита**

- Услов да кандидат пријави субспецијалистички испит је да је претходно положио све планом и програмом предвиђене колоквијуме.
- Тест обухвата све области и садржи 20 питања од којих сваки испитивач припрема банку питања из поменутих области. Председник комисије врши избор питања и саставља тест недељу дана пре полагања теста.
- Практични део испита: Председник комисије додељује кандидату једног пацијента за полагање практичног дела испита и испитује кандидата. Практични део испита обухвата анамнезу, физикални преглед, (дијагностичке процедуре као и постављање диференцијалне дијагнозе).
- Услов за полагање усменог дела испита је претходно положени тест и практични део испита.
- Усмени део испита реализује трочлана комисија. Састоји се из 3 питања која се извлаче на почетку испита. Испитна питања су називи тематских јединица.

V. Пријава и одбрана завршног, субспецијалистичког рада из области болести зависности

- Тема завршног рада уже специјализације из области болести зависности се бира у договору са ментором и пријављује у служби за специјалистичку наставу на Факултету медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу, уз сагласност шефа катедре.
- Кандидат стиче право да Већу за специјалистичку наставу преда на оцену завршни рад уже специјализације из области болести зависности, уз сагласност ментора, а после положеног усменог испита и овереног последњег семестра наставе, у року од једне године од овере последњег семестра.
- Кандидат предаје Служби за специјалистичку наставу:
  - индекс;
  - образац молбе за одређивање Комисије за оцену рада (који потписују ментор и Шеф Катедре);
  - завршен **неукоричени** рад у 4 (уколико има именованог само ментора) односно 6 примерака (уколико има именованог ментора и коментора). Сваки одштампани примерак рада мора бити потписан од стране ментора (и коментора ако је именован). Назив рада мора да гласи онако како је Одлуком Већа одобрено.
- Упутства за попуњавање упитника за пријаву теме завршног рада уже специјализације:
  - Назив рада не сме да садржи скраћенице већ се наводе пуни називи.
  - Назив рада мора да буде прецизан и концизан и да одражава оно што ће се у раду обрађивати.
  - Образложење предлога теме дати најконцизније и нагласити значај израде рада.
  - Циљ рада дати сажето у једној или пар реченица.
  - Податке из литературе навести кроз текст у коме треба изнети најважније податке о досадашњим истраживањима.
  - Најконцизније навести значај предложене теме.
  - У методологији навести која врста студије се ради уз обавезно навођење колика је величина узорка (број испитаника у испитиваној и контролној групи). Навести методе испитивања, а ако се ради о студији праћења, дужину праћења.
  - Навести које ће методе дескриптивне и нарочито аналитичке статистике бити коришћене.
  - Ментор рада може бити наставник факултета медицинских наука, универзитета у Крагујевцу са најмање 3 коауторска рада објављена у часописима са СЦИ листе (категорије M21, M22, M23), или са најмање 3 рада у којима је први аутор, а који су објављени у часопису категорије M24, признатог од стране Министарства за образовање и науку за одређену годину (видети КоБСОН). Ментор прилаже списак тражених референци на посебном папиру (шефу катедре и Већу специјалистичких студија).
  - Оригинална истраживања морају имати сагласност Етичког комитета за хумане студије матичне установе у којој се истраживање спроводи.
  - Сви упитници се морају попунити у електронској форми и бити прихваћени од стране одговарајуће катедре што потврђује шеф катедре својим потписом (упитник се може наћи на званичној интернет страници Факултета медицинских наука).

- На седници Већа за специјалистичку наставу именује се најмање трочлана Комисија за оцену завршеног рада коју чине наставници ангажовани на студијском програму, изузев ментора. Члановима Комисије, ментору (и коментору ако је именован) Служба за специјалистичку наставу доставља:

- примерак неукориченог рада
- Одлуку којом је именована трочлана Комисија;

Извештај Комисије потписују сви именовани чланови Комисије.

- Позитиван извештај кандидат предаје Служби за специјалистичку наставу у три примерка **заједно са свим укориченим радовима** (4 или 6 примерака). Веће за специјалистичку наставу усваја позитиван извештај, одобрава јавну одбрану и именује Комисију за одбрану (углавном у истом саставу).

VI. Начин заказивања јавне одбране завршног рада уже специјализације из области болести зависности

- После седнице Већа за специјалистичку наставу на којој је усвојен позитиван извештај Комисије за оцену рада, кандидат заказује јавну одбрану у договору са члановима именоване Комисије.
- Рад уже специјализације јавно се брани на Факултету медицинских наука, Универзитета у Крагујевцу уз обавезно присуство публике.
- На јавној одбрани морају бити присутни сви чланови Комисије. После излагања кандидата, чланови Комисије кандидату постављају питања. После одбране рада комисија сачињава записник, који потписују сви чланови Комисије

Заказивање јавне одбране:

1. У договору са члановима Комисије, кандидат у Служби за последипломску наставу резервише салу најмање 7 дана пре договореног термина;
2. Кандидат доноси кратку биографију;
3. Уплата за одбрану рада мора бити извршена до дана када се одржава јавна одбрана
4. Са референтом задуженом за салу и опрему у сали договара неопходне детаље како би презентација била адекватна

Упутство за техничку обраду завршног рада уже специјализације из области гастроентерохепатологије:

1. Формат тезе је 21x 29,7 cm = А4
2. Повез тврди (рад се коричи после позитивне оцене рада и предаје Служби уз потписан извештај Комисије)
3. На првој страници исписује се исти текст као и на корицама (насловна страна)
4. На следећој страници факултативно се уписује посвета или захвалница

5. Рад мора имати: садржај према поглављима, увод, циљ, методе и материјал (испитаници – узорак), резултате, дискусију, закључак, списак цитиране литературе
6. СПИСАК СКРАЋЕНИЦА КОРИШЋЕНИХ У ТЕКСТУ – на крају тезе
7. Попис прилога (нпр: Упитници, посебне методе коришћене за израду тезе и сл.)
8. Сlike, графиконе и табеле нумерисати и уз њих написати шта представљају, а ако су узете из литературе уз њих тачно написати одакле су узете.

РАСПОРЕД НАСТАВЕ ЗА УЖУ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈУ ЗА БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ

(нема уписаних кандидата за 2016/2017 годину)